

Oponentský posudek diplomové práce

Bc. Daniela Honková: Vývoj a současná situace tlumočení v Mexiku na příkladu jazykové kombinace čeština-španělština

Development and current situation of interpreting in Mexico between
Czech and Spanish

Posuzovaná diplomová práce má teoreticko-empirický charakter a jejím „cílem je představit co možná nejucelenější pohled na problematiku tlumočení v jazykové kombinaci čeština-španělština v Mexiku, ať už z pohledu synchronního, tak diachronního.“ (str. 8). Daniela Honková svou práci navazuje na jiné závěrečné práce obhájené na ÚTRL FFUK, konkrétně se jedná o práci J. Getty, obhájenou v září 2019, která zpracovává téma tlumočení v Namibii (*Tlumočení mezi německými kolonialisty a místním obyvatelstvem v Namibii během období, kdy byla německou kolonií*) a práci M. Rady o tlumočení v Keni (*Vývoj a současný stav tlumočení v Keni*) obhájenou na témže ústavu o dva roky později.

Diplomová práce Daniely Honkové je však vůbec první česká práce takového rozsahu o tlumočení v Mexiku s přihlédnutím k jazykovému páru čeština-španělština.

Kladně hodnotím metodologické postupy, které diplomantka použila, tedy rešerši dostupných historických pramenů od předních českých odborníků na danou jazykovou kombinaci a území, a polostrukturované rozhovory s tlumočnicemi (a překladatelkami), které mají s tlumočením v Mexiku v kombinaci čeština-španělština zkušenosti.

Struktura práce bohužel není zcela čtenářsky přehledná, mezi jednotlivými kapitolami panuje mírný nepoměr.

Diplomová práce Daniely Honkové má 97 stránek (+14 příloh: celkem 60 stran obsahujících informovaný souhlas, transkripty rozhovorů, grafy a tabulky) a je rozdělena, kromě Úvodu a Závěru, do šesti základních kapitol a řady podkapitol.

U příloh postrádám především český překlad desáté přílohy, která obsahuje transkript rozhovoru pouze ve španělštině. Tato připomínka se týká celé práce, jelikož veškeré citace ve španělštině jsou uváděny bez českého překladu (např. v poznámce pod čarou). Často nejsou ani dále komentovány, což může být pro „nešpanělštináře“ překážkou. Citace navíc vykazují formální nedostatky (viz. níže).

V první kapitole po Úvodu se diplomantka věnuje vývoji česko-mexických vztahů od počátků do současnosti. Kapitola je to nesporně zajímavá, avšak příliš obsáhlá (tvoří třetinu celé práce). Vzhledem k charakteru práce a oboru, na kterém je psána, bych doporučovala její zestručnění.

Druhá kapitola práce ve zkratce charakterizuje translatologické termíny, které se v následné empirické části objevovaly nejčastěji. Cílem této části je nezasvěcenému čtenáři přiblížit klíčové termíny, s nimiž autorka práce operuje. Tato část je s ohledem na jiné kapitoly a studovaný obor naopak příliš stručná.

Třetí kapitola úvodní teoretické části práce se zaměřuje na vývoj tlumočení v Mexiku. Vzhledem k tomu, že se diplomantka v práci zabývá dějinami tlumočení, v bibliografii postrádám práce jednoho z předních historiků tlumočení, Jesúse Baigorriho Jalóna (např. *BAIGORRI, J., ALONSO, I., PAYÀS, G., (2008) “Nahuatlos y familias de intérpretes en el México colonial”, en 1611. Revista de Historia de la Traducción, n° 2, Barcelona*).

V další kapitole popisuje diplomantka zvolenou metodologií, konkrétně se podrobně věnuje polostrukturovaným rozhovorům jakožto nástroji kvalitativního výzkumu. Tuto kapitolu považuji za pečlivě zpracovanou.

Druhá část posuzované práce si klade za cíl empiricky dokázat, či vyvrátit nasbírané teoretické podklady. Cílem poslední části je analyzovat, kde se prolíná část teoretická a část empirická, a z této analýzy vynést závěry nejen o tom, jakým vývojem tlumočení v Mexiku v dané jazykové kombinaci prošlo, ale jak vypadá tlumočnická (a překladatelská) činnost ve zmiňované jazykové kombinaci v Mexiku aktuálně.

V závěrečné části práce autorka konstatuje, že si rovněž klade za cíl vyjádřit se k materiálům sesbíraným v rámci empirického výzkumu, které ovšem (z různých důvodů) nebyly dostatečně, příp. vůbec, zohledněny v prezentovaných závěrech práce samotné. Proč tomu tak bylo a jako jsou ony různé důvody?

Toto je koneckonců jeden z rysů prolínající se celou prací, a sice nedostatečné zohlednění a analýza dat získaných v rámci empirického výzkumu. Autorka ponechává své závěry mnohdy nedořečené či jen vágně zformulované. Často užívá tří teček na konci vět, aby si čtenář tato místa sám domyslel.

Zdá se, že i v tomto ohledu znovu narážíme na problém osvěty... (str. 77)

[...] ale všichni bychom měli mít společný cíl – osvětu, a to i co se chování k tlumočnickovi týče... (str. 85)

Jak napovídá obsah přílohy č. III, toto označení v Mexiku lze získat i jinými způsoby... (str. 70)

[...] nicméně lze si z těchto dat utvořit jakýsi pohled na celou problematiku, a právě o to tato práce usiluje.. (str. 57)

Po obsahové stránce mám drobné výhrady k informacím na straně 52, kde diplomantka píše o vzdělávání tlumočnicků (a překladatelů) v Mexiku a uvádí čtyři vysokoškolská pracoviště (ISIT, UIC, UNAM a UABC). V tomto výčtu chybí UTECA, tedy *Universidad Tecnológica Americana*. Dále zde postrádám zmínku o Autonomní univerzitě Benita Juáreze de Oaxacy (*Universidad Autónoma Benito Juárez de Oaxaca*, UABJO), která poskytuje magisterský program zaměřený na tlumočení a překlad indiánských jazyků a Akademii znakového jazyka v Mexiko city (*Academia de Lengua de Señas de la Ciudad de México*), která připravuje kurzy orientované na osvojení mexického znakového jazyka a tlumočení a překlad v rámci této disciplíny. Vedle toho se předměty specializující se na tlumočení a překlad vyučují jako součást dalších oborů, a to na Guadalajarské univerzitě (*Universidad de Guadalajara*, UDG), Technologickém institutu v Monterrey (*Instituto Tecnológico de Monterrey*), Autonomní univerzitě v Yucatanu (*Universidad Autónoma de Yucatán*, UADY) a Severovýchodní univerzitě v Yucatanu (*Universidad Nororiente de Yucatán*).

Nejvíce výhrad mám k jazykové a formální stránce práce:

Z formálního hlediska je nutné nakládat správně s citacemi v textu. Je-li citace delší než tři řádky, dává se do odděleného bloku velikostí písma 10, blok je od ostatního textu oddělen vždy jedním prázdným řádkem před a jedním prázdným řádkem za blokem; v bloku se citovaný text neohraničuje dvojitými uvozovkami.

Jak jsem již podotkla výše, uvítala bych český překlad španělských citací (třeba ve formě poznámky pod čarou).

Po formální stránce dále doporučuji sjednotit osobu, ve které je práce psána. Autorka v rámci jednotlivých odstavců střídá třetí osobu singuláru (*autorka zvolila* apod.) a první osobu singuláru (*vycházela jsem z*).

Četné formulace se vymykají odbornému stylu, odpovídají spíše stylu populárně naučnému či dokonce uměleckému (např. *zhostili se toho na výbornou, k práci se samotnými přepisy jsem přistoupila poněkud netradičním způsobem, celkový počet respondentek se tedy nakonec vyšplhal na devět, na druhé straně této mince* apod.).

Práci by navíc prospěla pečlivější finální redakce textu, která by odstranila četné pravopisné, interpunkční a typografické chyby. Uvádím jen několik zástupných příkladů:

První mexickému prezidentovi indiánského původu je pak na Náměstí Interbrigády v pražských Dejvicích věnovaná i socha [...] (str. 37)

„Přátelský pozdrav mexického lidu lidu České republiky u příležitosti dvoustého výročí nezávislosti Mexika a stého výročí mexické revoluce. Praha rok 2010“.

Zásahem královny Jana Kastilské [...] (str. 46)

Dále se v rozhovorech poměrně hojně vyskytovaly otázky specifikujících [...] (str. 60)

[...] které žádnou tlumočnickou praxe neměly [...] (str. 63)

Námět k obhajobě

Diplomantka by se mohla vyjádřit ke svému tvrzení v závěru práce:

Pokud se vzájemné vztahy budou i nadále rozvíjet, je možné, že se tlumočnická činnost v tomto ohledu v dané jazykové kombinaci vytratí, nicméně si myslím, že výsledkem pro stávající, ale i novodobé tlumočnické, budou otevřené dveře na rovině různých nových pracovních příležitostí na mezinárodním (česko-mexickém) trhu nebo jiná translatoologická činnost spojená např.: s vývojem a výukou umělé inteligence, v čemž spatřuji i jistá pozitivita. (str. 89)

Proč si diplomantka myslí, že se tlumočnická činnost vytratí, pokud se budou vzájemné vztahy prohlubovat? A jaká jsou ta jistá pozitivita, která spatřuje?

Přes zmíněné výtky práce Daniely Honkové splňuje náležitosti magisterské diplomové práce. Diplomantka prokázala, že dobře prostudovala veškerou odbornou literaturu a zdroje ke zpracovávanému tématu, že využila další vhodné možnosti k získání potřebných podkladů (polostrukturované rozhovory) a že s těmito zdroji umí pracovat a je schopna jednotlivé poznatky zasadit do širšího kontextu.

Diplomovou práci Daniely Honkové doporučuji k obhajobě a hodnotím ji předběžně známkou **velmi dobře až dobře**.

O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

V Praze 9. června 2024

PhDr. Jana Pokojová

oponentka